

Oponentský posudek bakalářské práce

Vedoucí práce: Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.

Korečková, Adéla, *Utváření hierarchie v tréninkové skupině atletů*. Praha: UK FHS, 2020, 61 stran včetně přílohy.

Předkládaná bakalářská práce Adély Korečkové nás zavádí do prostředí jedné menší smíšené atletické tréninkové skupiny věnující se silovým disciplínám (vrhu koulí, hodů diskem aj.). Hlavní zkoumaná problematika je explicitně formulována již v názvu práce: jak se formuje hierarchie mezi jednotlivými členy takovéto úzké specifické sportovní skupiny. Téma práce se dozajista samo nabízelo: autorka je součástí této atletické vrhačské skupiny, je tedy insiderkou, což jí pochopitelně umožnilo snadný přístup k jejím jednotlivým členům. Pro svůj výzkum si zvolila tuto základní otázku: *Co ovlivňuje hierarchickou strukturu takové skupiny?* Tato otázka, také s ohledem na autorčino insiderství, sugeruje určitou předpokládanou znalost statusu a rolí jejích kolegů a kolegyň v rámci sportovního kolektivu. Ačkoli v době dokončování výzkumu byla autorka členkou skupiny asi 17 měsíců, lze předpokládat její dobrou obeznámenost s tím, kdo jaké postavení v rámci této skupiny má. To je nicméně v podstatě přiznané, autorce šlo o to, jaké proměnné (aspekty) tuto hierarchii utvářejí a o jejich co nejpřesnější popis. Nutno říci, že v tomto směru práce svůj účel splnila, po jejím přečtení může mít i outsider poměrně dobrou představu o tom, jak je podobná skupina formována a v jakých rolích se v ní jednotliví aktéři pohybují.

Celkově působí bakalářská práce Adély Korečkové trochu rozkouskovaně, obsahuje příliš mnoho kapitol, z nichž některé jsou kratičké a vypadají spíše jako přídavek k některé z předcházejících částí. Domnívám se, že kupříkladu 2. 3. a 4. kapitola mohly být sloučeny do kapitoly jediné, nebo mohly být spojené 4. a 9. kapitola, které se shodně věnují genderovým aspektům ve sportu a uvnitř sportovní skupiny, případně by se daly spojit 3. a 5. kapitola zabývající se v obecnější rovině tréninkovou skupinou a konkrétní zkoumanou skupinou apod.

Za nejzdařilejší pasáže považuji 2. kapitolu (bez ohledu na výhradu k možnému propojení se 3. a 4. kap.), kde autorka prokazuje jistou teoretickou znalost zkoumané problematiky s odkazem na některé koncepty Pierra Bourdieuho (ten se sportu ovšem ve své rozsáhlé práci věnoval více, než je naznačeno), nebo charakteristiky souvisejících témat jako skupinové inkluze, sociální struktury, sociálního statusu apod. Zejména v případě sociálního statusu se autorce následným výzkumem ukázala jasná spojitost mezi ním a výkonností ve sportovní skupině. Obecně vzato teoretické koncepty nejsou v empirických pasážích prakticky vůbec brány na zřetel, k Bourdieuovi se již autorka ve svých rozborech nevrací. Autorka by měla rovněž objasnit tvrzení, podle něhož jsou „skupiny vždy neformální“ (s. 8). Proč jsou neformální a proč krátce předtím uvádí, že se skupiny dělí na neformální a formálnější. Skutečně nenajdeme nikde ve společnosti formální skupinu?

Pěkně je zpracována metodologická kapitola, v níž zřetelně vidím zásah školitele. Oceňuji snahu po důsledné anonymizaci (i samotné autorky, která si zvolila pro účely této práce pseudonym Cecílie) navzdory tomu, že jedním dvěma kliknutími do Google vyhledavače se dá snadno zjistit oddílová příslušnost členů této skupiny. Přiznávám, že jako celoživotní atlet, který stále poměrně intenzívně sleduje dění v tomto sportu na mezinárodní i národní úrovni, klubovou identitu aktérů zkoumané skupiny znám i bez Googlu. Anonymizaci tak v tomto případě chápu nejen jako samozřejmost v rámci etnografického výzkumu, ale také jako snahu

vyvarovat se případným stížnostem autorčiných kolegů nebo kolegyně na některé závěry plynoucí z rozhovorů.

Z empirických částí mne nejvíce přesvědčila 7. a 8. kapitola bez ohledu na to, že nejspíš by bylo lepší je rovněž spojit do kapitoly jediné. Zde projevuje autorka solidní schopnosti pro odhalování jednotlivých pozic aktérů v rámci skupinové hierarchie, což dokládá řadou výpovědí členů této skupiny. Škoda ovšem, že některé vztahy v rámci skupiny zůstávají pouze v rovině oznámení (především konflikt mezi nejvýše postavenými členy skupiny Alexem a Benjaminem bez analýzy jeho hlubších příčin). Dá se říci, že většina autorčiných zjištění nepřekračuje deskriptivní rovinu, nejde příliš po analýze vztahů mezi jednotlivými reprezentanty zkoumané skupiny a ty nejsou konfrontovány s žádnou z teorií představených v druhé kapitole.

Závěrem dávám ke zvážení následující otázky do případné diskuse: 1. Proč autorka pracuje s pojetím konsensuální hierarchie? Ta je jistě dána jejím charakterem, postavou trenérky atd., ale skutečně není ani trochu vyjednávaná, tj. formující se zdola, resp. jejími jednotlivými členy atd.? 2. Proč je z výzkumu prakticky vynechána Karina jako nejnižší postavená členka skupiny? Autorka se vždy omezuje jen na konstatování typu „Karina nedává tréninku všechno“, „Karina se straní ostatních“ apod., ale nedozvíme se, proč tomu tak je atd. 3. Proč autorka mluví v souvislosti i s nejvýše postavenými členy skupiny (tedy i o sobě samé) jako o výkonnostních atletech, když ti jsou úspěšní i na mezinárodní úrovni? Nejsou proto alespoň tito členové v rámci skupiny spíše vrcholovými sportovci nebo přinejmenším takoví, kteří mají ambice prosadit se i v mezinárodním měřítku? 4. Mluvíme-li o hierarchické skupině, měli bychom také nějakým způsobem zmínit existenci rovnostářských skupin. Nebo jsou všechny skupiny (nejen atletické) skutečně hierarchické? V sociální antropologii je dichotomie hierarchická vs. rovnostářská společností dlouhodobě zkoumanou problematikou.

Navzdory uvedeným výhradám, připomínkám a některým nezodpovězeným otázkám považuji bakalářskou práci Adély Korečkové za solidní sondu do prostředí malé vrhačské skupiny v jednom úspěšném atletickém klubu a za splňující podmínky kladené na tento typ klasifikační práce a navrhuji ji k obhajobě se známkou na pomezí *velmi dobře/dobře* (konečná známka v závislosti na kvalitě obhajoby).

V Květnici, 19. 6. 2020.

Marek Halbich, Ph.D.